

Obchodní akademie a vyšší odborná škola Brno,
Kotlářská, příspěvková organizace
Kotlářská 9, 611 53 Brno

Pokyny pro psaní absolventské práce

vzdělávací program Sociální práce

školní rok 2026/2027

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

Závěrečná absolventská práce (dále jen AP) je vyvrcholením tříletého studia. Student/studentka v ní prokazuje celkovou odbornou úroveň i připravenost pro vlastní praktickou činnost, schopnost zpracovat vybrané téma, které reprezentuje vymezenou problematiku studijního oboru vyššího odborného vzdělání. Každá práce by měla obsahovat zaměření na **SOCIÁLNÍ PRÁCI, SOCIÁLNÍ POLITIKU**, případně příbuzné sociálně vědní obory, vždy však *musí být propojena s oborem, který student/studentka studuje*. Souvislost s vědním oborem sociální práce student/studentka obhájí v úvodu práce. Téma se stává závazné obdržením formuláře „Zadání absolventské práce“.

Téma AP:

- studující může zpracovat vlastní téma, pokud se na něm dohodne s vedoucím AP
- vybere si z témat, které jsou vypsány vyučujícími VOŠ
- volí téma na základě zakázky pracoviště, kde praktikuje nebo pracuje (v takovém případě konzultuje volbu tématu s vyučujícím KTV, KLV, SAP či MEC).

1 POVINNOSTI VEDOUcíHO AP

Oficiálně se stává vedoucím AP vyučující VOŠ Brno, Kotlářská, nebo externí odborník¹ souhlasem se **Zadáním AP**. Stanovený vedoucí AP pomáhá studujícímu sestavit časový plán zpracování AP, konzultuje základní literaturu a volbu metod zpracování. Vedoucí AP může povolit změny a úpravy v zaměření tématu práce, jeho rozšíření nebo naopak zúžení v souvislosti s okolnostmi, které vyvstanou v průběhu jeho zpracování. Případné změny a úpravy tématu nemohou však přesáhnout rámec schválené koncepce AP ředitelem školy.

¹ Jako doklad způsobilosti k vedení AP se považuje min. titul Mgr. (či Bc., jestliže daná osoba současně studuje navazující magisterský obor) získaný v oboru odpovídajícímu tématu AP.

Vedoucím AP nemůže být rodinný příslušník či jiný blízký člověk studenta/studentky (rodič, prarodič, jiný příbuzný či partner apod.) – s odkazem na etické hledisko, neboť vedoucí je zároveň hodnotitelem práce.

Pokud z výzkumu či teoretického zpracování vyplynou některé speciální otázky, může vedoucí práce doporučit další konzultanty.

Téma lze měnit pouze na základě domluvy s vedoucím absolventské práce a oznámení zástupci ředitele pro VOŠ.

V případě, že diplomant/ka není studující/m školy, nevzniká nárok na přidělení vedoucí/ho práce. V takovém případě je zajištění vedoucí/ho závěrečné práce plně v režii diplomanta/ky, ovšem v souladu s požadavky školy (zejména pokud se týká dosaženého stupně vzdělání, vztahenému k zaměření oboru, na kterém se diplomant hodlá graduovat). Diplomant je povinen odevzdat Zadání AP ~~do 30.9.2025~~, na jehož základě obdrží Zadávací list absolventské práce.

2 POVINNOSTI STUDUJÍCÍCH

Studující jsou zodpovědní za zpracování absolventské práce (jak po formální, tak po obsahové stránce) a za dodržení etických náležitostí při zpracování odborného textu (více viz bod 2.1 Etika psaní absolventské práce). Studující má povinnost s vedoucím práce minimálně dvakrát osobně konzultovat a dále musí být schopen doložit tzv. auditní stopu, která dokládá historii vývoje textu. Doporučujeme studujícím konzultovat jednotlivé kroky AP s vedoucím/m. Na konzultace se studující připravují, tzn. aktivně přinášají podněty a možná řešení a diskutuje s vedoucím/m práce o vhodnosti jejich použití.

Studující odevzdává svou závěrečnou práci kromě fyzických výtisků i prostřednictvím systému Theses (<http://theses.cz>). Tento systém sleduje míru využívání citací z jiných zdrojů. Platí, že tolerovanou míru shody posuzuje vedoucí práce, popř. oponent na základě způsobu využívání citační normy. Vedoucí práce také sleduje, zda předkládaná práce není plagiátem (tzn. zda autor/ka práce uvádí všechny převzaté zdroje a odkazuje na ně v příslušných částech textu – tj. že v textu se neobjevují faktické informace či myšlenky, které byly převzaty a není uveden jejich autor).

Odevzdaná práce musí splňovat stanovený rozsah počtu slov určený pro každý typ zpracování. Pokud odevzdaná práce nedosahuje stanoveného minimum počtu slov a nebo naopak přesahuje maximální hranici, práce není přijata a je třeba ji přepracovat.

DOPORUČENÝ HARMONOGRAM TVORBY ABSOLVENSKÉ PRÁCE²:

Září

Vypracování Úvodu AP, který obsahuje cíle AP (Symbolický, Poznávací a Aplikační).

Říjen

Zpracování struktury práce a rešerše zdrojů aplikovatelných pro teorii, ze které AP bude vycházet (výpisky, analýza internetových zdrojů atd.)

Listopad

Zpracování teoretického východiska práce/projektu (teoretické části práce, nebo její převážné části)

Prosinec

Finalizace teoretické části práce.

Konceptualizace a témata, které budou tvořit strukturu rozhovoru v kvalitativním výzkumu. V případě realizace projektu **přípravná fáze**

Leden a únor

Vytvoření výzkumného nástroje (struktura rozhovoru, dotazník aj.), jeho testování.

Sběr dat, jejich průběžné zpracování. V případě kvalitativního výzkumu je třeba provést 8-10 využitelných rozhovorů, či zpracovat minimálně dvě individuální kazuistiky.

V případě zpracování formou projektu **realizační fáze**.

Březen

Analýza a interpretace shromážděných dat, vyvozování výzkumných závěrů, popř. vyhodnocení projektu.

Duben

²Harmonogram doporučujeme využít pro obě formy studia – denní i dálkovou.

Finální a grafická úprava práce.

Odevzdání práce v termínu dle Harmonogramu školy (zpravidla konec dubna/začátek května). Práce se odevzdává ve dvou fyzických výtiscích, do aplikace Theses a ve Wordu mailem vedoucí/mu studijní skupiny.

2.1 Etika psaní absolventské práce

Studující jsou povinni dodržovat **citační etiku podle Autorského zákona č. 121/2000 a citační normy ČSN ISO 690**. Necitování použité literatury je považováno za plagiátorství a práce, ve které k plagiátorství došlo nemůže být obhájena.

Jestliže studující čerpá z vlastní publikace (např. závěrečné práce na VŠ), je povinen/povinna uvádět vlastní publikační zdroj/e stejným způsobem, jako by se jednalo o jiného autora.

Studující je povinen/povinna na vyžádání doložit **kompletní výzkumný materiál** – tedy nahrávky rozhovorů včetně jejich přepisu či kompletní záznamy z pozorování, včetně kontaktů na jednotlivé komunikační partnery či organizace, ve kterých výzkum prováděl/a (škola se zavazuje k zachování anonymity a etiky v případě nutné kontroly dat). Nedoporučujeme, aby byl výzkum prováděn mezi blízkými přáteli a příbuznými, protože to není v souladu s etikou výzkumu a požadavkem na objektivní odstup výzkumníka.

Pro tvorbu textu absolventské práce je možné využít **umělou inteligenci**. Studující je však povinen/povinna tuto skutečnost zřetelně a co nejkonkrétněji uvést za Seznamem internetových zdrojů, jaký typ AI byl využit, k čemu a v jakých částech práce, a to včetně zadaného promptu. AI je možné použít např. pro rešerše odborných zdrojů, návrh struktury textu apod., nikoli pro vytvoření textu samotného. Studující je zodpovědný/á za správnost všech uvedených informací.

Anonymizace výzkumných dat a ochrana osobních údajů: Student, který píše výzkumnou práci, je povinen co nejvíce anonymizovat data o instituci i jednotlivých komunikačních partnerech/respondentech, se kterými výzkum realizuje. Neuvádí se plná jména, data narození, adresy, názvy organizací apod. Obecně by student neměl uvádět takové údaje, podle kterých lze zkoumaný subjekt dohledat.³

³ Anonymizace dat se řídí doporučením Úřadu na ochranu osobních údajů ze dne 14.3.2016 rovněž je tato problematika částečně zpracována ve stanovisku Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 2/2006 „Zpracování osobních údajů v rámci vědy“,

V případě, že nelze anonymizovat plně, je nutné, aby subjekt údajů (vedoucí dané instituce, či samotný komunikační partner) souhlasil se zveřejněním svých dat v rámci výzkumu v absolventské práci. Student informuje vedoucího instituce či jednotlivé komunikační partnery o tom, v jakém rozsahu, a pro jaký účel budou údaje zpracovány a také komu budou údaje zpřístupněny. Vždy tedy záleží na ujednání mezi studentem a subjektem údajů. Tento souhlas musí být písemný a vložený do absolventské práce jako příloha.

Ve všech krocích absolventské práce nutné respektovat doporučení tohoto textu.

2.2 Plagiátorství

Faltýnek a kol. (2021:13) definují (ve shodě s dalšími definicemi) plagiátorství jako **“využití (myšlenek, obsahu nebo struktury) jiného díla bez řádného uvedení odkazu na zdroj k získání určité výhody tam, kde se očekává původní dílo”**⁴ Zmíněnou výhodou může být např. právě obhájení absolventské práce.

Nejčastější formy plagiátorství (upraveno pro potřeby AP dle Foltýnek a kol, 2020):

1. nesprávné citování a odkazování na zdroje (zdroj je uveden, ale nemá požadovaný formát),
2. citace, překlad či parafráze jiného díla ve vlastním textu bez uvedení odkazu na zdroj
3. nepřiznané využití vlastní dříve publikované práce (autoplagiátorství),
4. nepřiznání cizího přispění k prezentované práci či nepřiznání vytvoření díla jinou osobou (contract cheating).

Etiku nakládání s odbornými zdroji v práci hodnotí vedoucí práce a oponent, podkladem k tomu jsou zejména výstupy antiplagiátorského nástroje Theses. Chyby v odkazování na zdroje (bod 1) a autoplagiátorství (bod 3) jsou důvodem pro snížení bodového hodnocení v příslušné části posudku.

Práce, která prokazatelně obsahuje nepřiznané citace či parafráze (bod 2) a práce, u které byl prokázán contract cheating (bod 4) je hodnocena jako nedostatečná a může být obhájena až po předložení opravené verze práce.

⁴ FOLTÝNEK, Tomáš a kol. *Jak předcházet plagiátorství ve studentských pracích: Příručka pro akademické pracovníky*. Praha: Karolinum, 2020. Dostupné také z: <https://www.akademickaetika.cz/static/soubory/stranka-27/jak-predchazet-plagiatorstvi-ve-studentskych-pracich-prirucka-pro-akademicke-pracovniky-22.pdf>

3 MOŽNÉ FORMY ABSOLVENTSKÉ PRÁCE

3.1 AP s kvalitativním výzkumem

Kvalitativní výzkum je založen na induktivním procesu usuzování, kdy výzkumník na základě dílčích poznatků vyvozuje obecné závěry. Nástrojem sběru dat je obvykle rozhovor nebo pozorování.

Předkládaný způsob zpracování kvalitativního výzkumu je jen jedním z mnohých, doporučujeme studujícím dodržovat následující postup. Pokud chce zvolit jiný přístup, je třeba toto rozhodnutí konzultovat s vyučující metodologie sociálních věd.

Příklady využití kvalitativního výzkumu:

3.1.1 Kvalitativní interview (rozhovor)

1. Studující si zvolí téma, které hodlá zpracovávat, formuluje cíle a výzkumnou otázku, na kterou lze odpovědět pomocí aplikace kvalitativní metody.
2. Na základě zvolené výzkumné otázky zpracuje teoretickou část, která představuje teoretické ukotvení zkoumaného tématu.
3. Metodická kapitola začíná obhajobou zvolené metody. Následně studující provede konceptualizaci, což je grafické znázornění prvků a vztahů, které hodlá zkoumat, doplněné stručným komentářem. Z operacionalizace pak vyplývá struktura otázek kladených v rozhovorech. Doporučuje se polostrukturovaný rozhovor (rozhovor s pomocí návodu).

Doporučený počet provedených rozhovorů je 8-10 (ne méně), vždy však s ohledem na teoretickou saturaci (tzn. v rozhovorech pokračujeme tak dlouho, dokud získáváme nové informace, objevují se nové vztahy apod.) Výjimku tvoří obtížně dostupná populace, nikdy by však neměl klesnout počet komunikačních partnerů pod 6.

Následuje popis zkoumané populace, způsob konstrukce vzorku, rozhodnutí o nástroji sběru dat a popis vlastního zkoumání. Provedené rozhovory jsou zaznamenány na diktafon nebo mobil a převedeny do písemné podoby (pro přepis existují programy volně ke stažení – např. základní verze Google Transcriptor). Doporučujeme první rozhovory přepsat doslovně, s pomlkami, záznamem intonace. Teprve pozdější rozhovory je možné zapisovat selektivně, tj. přepisujeme to, co použijeme v analýze. Každopádně studující do přílohy své AP vloží dva úplné přepisy rozhovorů.

4. Analytická část se opírá o provedené a přepsané rozhovory, v jejichž rámci studující hledá pravidelnosti, struktury a vzájemné vztahy. V analýze nepostupuje podle pořadí kladených otázek, ale podle analytické struktury (témat vyplývajících z konceptualizace), kterou student/ka identifikuje a která se v zaznamenaných rozhovorech vynořuje. Nové poznatky zároveň propojuje se stávající teorií tak, aby výzkum obohatil stávající teorii, vyvozuje příslušné závěry, vždy však s ohledem na velikost vzorku. Text student/studentka doplňuje vhodně zvolenými citacemi komunikačních partnerů, tyto by však měly provedenou analýzu pouze podtrhovat, není cílem zahltnout čtenáře množstvím výpovědí. Výsledkem jsou nové

hypotézy, které v budoucnu mohou být podrobeny dalšímu zkoumání. V závěru analýzy studující odpovídá na výzkumnou otázku.

5. V závěru práce student/studentka výsledky své práce shrne, diskutuje naplnění poznávacího cíle práce, zdůrazní, v čem spočívá přínos textu a nabídne možnosti dalšího zkoumání.

3.1.2. Případová studie

Případová studie je jednou z metod kvalitativního výzkumu. Její podstatou je detailní studium jednoho, nebo několika málo případů, o nichž se výzkumník snaží s využitím několika metod získat co nejvíce informací.

Případová studie se může zaměřit na studium:

- a) Osob, případu – podrobný výzkum určitého aspektu (charakterizovaného cílem výzkumu a výzkumnou otázkou) u jednotlivců. Je možné zkoumat např. její sociální kariéru, postoje a faktory, které vedly ke vzniku určité události (např. alkoholismu, nezaměstnanosti...). Může jít i o zachycení celého života, vždy však ve vztahu k určitému problému či aspektu života jedince.
- b) Komunity – objektem výzkumu je život vybrané komunity, přičemž se zkoumá její rodinný život, volný čas, práce, postoje a další aspekty vymezené v cíli práce.
- c) Sociální skupiny – jedná se o studium vybrané sociální skupiny (rodina, zaměstnanci v určité organizaci, klienti organizace apod.), přičemž hlavní důraz výzkumu je kladen na analýzu vztahů ve skupině.
- d) Organizace a instituce – předmětem studie může být úřad, škola, firma, nezisková organizace a další instituce, u nichž se zkoumají vnitřní vztahy a kultura organizace, adaptace na nějaký problém, úspěšnost určitého programu vyvolávajícího změnu apod.

Postup zpracování

1. Volba cíle práce a výzkumné otázky – studující zvolí nějaký problém či jev, ke kterému se bude vztahovat v průběhu celého výzkumu (např. alkoholismus, domácí násilí, nezaměstnanost, volný čas, rozpad vztahů atd.) – tento problém rozpracuje v rámci teoretické části práce.

2. Volba případu – studující specifikuje, koho se bude studie týkat – volit může z uvedených možností zkoumání. *Při studii jednotlivců se musí zaměřit na nejméně dva až tři případy, u ostatních typů objektů stačí jeden případ.* Je nutné vysvětlit výběr případu a dokázat, že koresponduje s výzkumnou otázkou. Při výběru se řídí otázkou: „*Jaké charakteristické znaky má zkoumaný případ mít?*“.

3. Volba nástrojů sběru dat – je nutné se zamyslet nad tím, jakých metod je třeba použít, aby bylo možno zodpovědět na výzkumnou otázku co nejkomplexněji – nutné je použití min. dvou z následujících metod (tzv. triangulace): Hlubkové interview (nemusí se jednat jen o rozhovory se zkoumaným případem, ale i s jeho okolím, např. rodiči, přáteli atd), studium dokumentů, pozorování. Při výběru metody je třeba se ujistit, že je metoda dostupná (např. zajistí si přístup k osobním spisům zkoumaného objektu). Použité nástroje sběru dat jsou

představeny v metodologické kapitole práce (podobně jako u klasického kvalitativního výzkumu).

4. Sběr dat – protože je využíváno více zdrojů dat, je třeba postupovat přehledně a systematicky, vše mít dopředu pečlivě připraveno a průběžně dokumentovat jednotlivé fáze výzkumu. Důležité je dbát na etiku výzkumu a korektní přístup ke komunikačním partnerům. Ve výsledném textu musí být patrné, jaký zdroj konkrétní informace má (např. co jsou informace z rozhovorů, co jsou informace ze spisové dokumentace nebo interních materiálů instituce, co výzkumník zjistil při pozorování apod.)

5. Analýza a interpretace dat – student/studentka prozkoumává získaná data a hledá souvislosti mezi nimi a výzkumnou otázkou (příp. vedlejšími výzkumnými otázkami), přičemž se snaží zkoumaný problém pojmut a pojednat co nejkomplexněji. Analýza začíná popisem jednotlivých případů (kazuistikami), který je zpracován co nejpodrobněji s využitím všech zvolených technik sběru dat.

Výzkumník/výzkumnice se snaží o co nejkomplexnější představení jednotlivých případů, popisem různých relevantních aspektů jejich života (či fungování). Poté následuje samotná analýza a interpretace, kdy výzkumník v kazuistikách hledá a argumenty dokládá odpověď na výzkumnou otázku. Významnou součástí interpretace je zasazení případu do širšího teoretického a společenského kontextu. Ve shrnutí analýzy studující odpovídá na svou výzkumnou otázku.

6. V závěru práce studující shrne výsledky své práce, diskutuje naplnění poznávacího cíle práce, zdůrazní, v čem spočívá přínos textu a nabídne možnosti dalšího zkoumání.

3.1.3 Pozorování

Pozorování umožňuje zkoumat jedince či skupiny v určitých situacích a interakcích a získat tak informace, které bychom jen pouhým rozhovorem nezjistili (například –v rozhovoru se sociálním pracovníkem se můžeme bavit o tom, jak eticky komunikovat se seniory, ale až pozorováním zjistíme, jestli je tato komunikace etická i v realitě provozu sociální služby). Pozorování má dospět k objektivnímu popisu jevu tak, aby byla umožněna následná analýza. Je třeba si dopředu uvědomit, že pozorování je časově náročné a klade nároky na pozornost, systematickост a reflektivnost výzkumníka.

Postup zpracování

1. Volba cíle práce a výzkumné otázky – student/studentka zvolí nějaký problém či jev, ke kterému se bude vztahovat v průběhu celého výzkumu (např. direktivní a nedirektivní přístup sociálních pracovníků a sociálních pracovníc ke klientům na OSPOD; Vztahy mezi klienty chráněné dílny a jejich vliv na spokojenost v organizaci atd.) – tento problém rozpracuje v rámci teoretické části práce.

2. Metodologická část začíná představením zvolené metody. Následně student/studentka provede konceptualizaci, což je grafické znázornění prvků a vztahů, které hodlá zkoumat, doplněné stručným komentářem. Z operacionalizace pak vyplývá struktura pozorování – jaké

prvky budeme pozorovat. Tyto prvky jsou pak základem pro záznamový arch pozorování. V metodologické kapitole musí být jasně představen a definován typ pozorování (zúčastněné/nezúčastněné, otevřené/skryté, strukturované/polostrukturované), přičemž v rámci kvalitativního výzkumu se nejčastěji používají taktiky „účastník jako pozorovatel“ a „pozorovatel jako účastník“ a převážně zúčastněné pozorování (lze však zvolit a obhájit i jiný postup). V metodologické části je také uveden způsob výběru pozorovaných osob/skupin/prostředí, popis vlastního zkoumání a rozvaha nad etickými aspekty výzkumu.

3. Analytická část sestává z několika částí:

- Zahájení pozorování – navázání kontaktu: Popis toho, jakým způsobem studující získal/a přístup k pozorovaným situacím – kdo byl osloven a jakým způsobem, kdo byl klíčovým informátorem, jak bylo zahájeno samotné pozorování.

- Popisné pozorování – cílem je co nejpresněji popsat zkoumané prostředí, osoby a události. Výsledkem popisného pozorování je získání vhledu do fungování skupiny nebo do toho, jak probíhají zkoumané situace. Většinou má narativní charakter (tj. popis běžným jazykem, „vyprávěcí“ formou), čtenář by měl mít jasnou představu o tom, kdo byl pozorován, co se sledovalo, jak celé pozorování proběhlo.

- Fokusevané a selektivní pozorování – v této pasáži se výzkumník zaměřuje na zodpovězení výzkumné otázky. Tedy v pozorovaných situacích a interakcích se zaměřuje na konkrétní procesy, které výzkumníka zajímají. Postupně se tvoří teoretický rámec zakotvený v datech. V rámci selektivního pozorování jsou jednotlivé závěry a hypotézy ilustrovány konkrétními ukázkami a příklady z pozorování (podobně jako u analýzy rozhovorů používáme citace).

Důležitou součástí analýzy je práce s terénními poznámkami. Povinné je zpracování záznamu z každého pozorování (forma a obsah záznamu záleží na výzkumné otázce a konceptualizaci, ale vždy obsahuje datum, čas a místo pozorování a popis hlavních pozorovaných prvků dle předem zvolení struktury

- zaznamenává se zpravidla popis zúčastněných osob, popis vlastního dění a interakcí (verbálních i neverbálních – mohou zde být např. krátké přepisy rozhovorů apod.), uspořádání prostředí, ve kterém pozorování probíhá a reflektující poznámky výzkumníka/výzkumnice (jak jsem se cítil/a, jaké byly mé dojmy, s jakými problémy jsem se potýkal/a – metodologicky, fakticky, eticky atd.).

Minimálně tři vyplněné záznamy z pozorování budou přiloženy jako příloha AP (případná osobní data se anonymizují před vložením do práce).

Doporučuje se vést i terénní deník, kam si výzkumník zaznamenává jakékoli poznámky, postřehy, myšlenky, doplňující informace apod., které lze pak také využít při analýze. Všechny

terénní poznámky a záznamy je potřeba zpracovat ihned po skončení pozorování, jinak klesá jejich validita.

4. V závěru práce studující shrne výsledky své práce, diskutuje naplnění poznávacího cíle práce, zdůrazní, v čem spočívá přínos textu a nabídne možnosti dalšího zkoumání

Pozn. Při výběru vzorku není možné užít typ výběru, který neumožní případné následné dohledání komunikačních partnerů (nebo alespoň organizace, ve které byl výzkum realizován).

3.2 SOCIÁLNÍ PROJEKT

Jde o prezentaci reálného (tj. uskutečněného) sociálního projektu, na jehož realizaci se studující aktivně podílel/a jako autor/ka či (spolu)realizátor/ka, buď sám/a nebo za účasti dalších subjektů. Podmínkou je propojenost se studovaným oborem a rozsah větší akce.

Cílem této formy zpracování AP je prezentace přípravy, realizace a hodnocení vybraného sociálního projektu, přičemž bude dodržena základní logická linie CÍL-VÝSTUP-AKTIVITA.

Sociálním projektem je myšlena například realizace fundraisingových aktivit s cílem zviditelnění a podpoření činnosti konkrétních sociálních zařízení (např. divadelním představením, charitativním plesem nebo jinou kulturní událostí), tvorba volnočasových aktivit pro klienty (workshop, poznávací výlet pro vozíčkáře, víkendový pobyt pro děti ze sociálně znevýhodněných lokalit), tvorba internetových stránek organizace či její prezentace na sociálních sítích, akce upozorňující veřejnost na nějaký sociální fenomén, vzdělávací aktivity pro uživatele sociálních služeb (např. práce se sociálními sítěmi pro seniory, doučování dětí z rodin vyžadujících podporu sociálního fungování), prezentace pěstounství, komunitní

projekt podporující konkrétní lokální komunitu atd. Tyto aktivity jsou pak prezentovány v rámci AP.

Student/ka pracuje s odbornou literaturou v rozsahu min.10 zdrojů, přičemž se předpokládá, že mimo tištěných a internetových zdrojů bude využívat i např. interní materiály organizace.

Součástí prezentovaného projektu je teoretické zakotvení a samotná prezentace sociálního projektu (výstupu).

Postup zpracování

1.Úvod stanovuje symbolický, poznávací a aplikační cíl.

2.Teoretické zakotvení

Teoretická část by neměla popisovat obecná fakta, ale funguje jako **odborný a metodologický podklad** pro praktický návrh. Jednotlivé části by měly obhájit navržený projekt a o jaká odborná zjištění se opírá.

Je vhodné začít společenským kontextem, do kterého je projekt zasazen (legislativa, demografický vývoj, sociální politika aj.). Dále je potřeba definovat cílovou skupinu (osamělí senioři, lidé po návratu z výkonu trestu...) s ohledem na jejich specifické potřeby a bariéry. V textu by měly být teoreticky popsány metody, formy práce nebo postupy, kterých bude využito. Dále je vhodné pracovat s příklady dobré praxe i možnými riziky projektu.

3.Praktická část

Samotná prezentace sociálního projektu. Je jádrem předkládané AP a zahrnuje logickou linii a časový harmonogram projektu. Obsahuje přípravnou, realizační a hodnotící část.

a. V přípravné fázi projektu jsou detailně rozepsány všechny aktivity jednotlivých výstupů, které bylo třeba zajistit před samotnou realizací. Studující vymezí cíl a cílovou skupinu, na kterou se projekt zaměřuje, časový harmonogram, materiální, technické a personální zabezpečení projektu, finanční rozvahu a zdroje jejího zabezpečení, propagaci projektu (pozvánka, plakát, prezentace na webu, video atd.)

b. V realizační fázi projektu zmapuje průběh jednotlivých akcí, které do projektu zařadil/a, dílčí zpětnou vazbu od cílových skupin k nim, a výstupy z jednotlivých klíčových aktivit projektu (tzn. kvantifikovatelné údaje – počet účastníků, počet proškolených osob v semináři, atd.).

c. V hodnotící fázi projektu prezentuje realizované akce, popř. zdůvodnění změn (např. změna termínu realizace akce vzhledem k chřipkové epidemii v zařízení a zákazu návštěv na 14 dnů), skutečné materiální, technické a personální zabezpečení, náklady na projekt (konkrétních částky, které student/doloží v příloze kopiemi daňových dokladů, smluv atd.), zdroje zabezpečení, publicitu projektu, zpětnou vazbu od cílových skupin, případně spolupracující

organizace, udržitelnost projektu (projekt většinou není jednorázovou, krátkodobou aktivitou).

Jednotlivé akce zařazené do projektu by měl student dokumentovat – nejlépe fotografiemi, videozáznamem apod. A před jejich realizací si získat od hostů souhlasy s fotografováním, resp. získáváním videonahrávek, a s jejich využitím. A také podle GDPR mít část prostor vymezených a označených, pro osoby, které nesouhlasí s pořizováním fotodokumentace, resp. jiných záznamů z akce.

4 STRUKTURA ABSOLVENTSKÉ PRÁCE

Závěrečná AP realizovaná formou kvalitativního výzkumu je v rozsahu **12 000 – 17 500 slov** psaných na počítači, v případě zpracování AP jako sociálního projektu je rozsah stanoven na **9500 -16 000 slov**.

Závazné struktury AP odpovídá rozsah jejich jednotlivých částí⁵:

Obsah

Je přehledem jednotlivých částí práce-kapitol a podkapitol s uvedením stran v pravé části stránky. Při číslování kapitol a podkapitol užíváme zpravidla desetinného třídění (např. kap.1.1.3). Obsah je přehledně zpracovaný a umožňuje rychlou orientaci. Jednotlivé-uvedené údaje musí odpovídat struktuře práce.

Pokud jsou v práci obsaženy grafy a tabulky, tak je v obsahu obsažen i odkaz na obsah tabulek a grafů. To samé platí i pro přílohy (viz přílohy 8 a 9).

Úvod (500-700 slov)

Obsahuje seznámení s řešeným problémem, jeho společenskou závažností, příp. osobní vztah autora/ky k problému. Součástí je vyjádření symbolického, poznávacího a aplikačního cíle práce. Dále by měl obsahovat stručně definovanou strukturu práce tzn. *v teoretické práci práce pojednám ..., praktická část bude obsahovat aj.*

Úvod tedy vysvětluje, proč si studující zvolil/a konkrétní téma, co od svého řešení očekává a jak je práce strukturovaná.

⁵ Není tedy možné odevzdat práci, která je sice v rozsahu 12 000 – 17 500 (9500-17000) slov, ale počet slov v teoretické části či praktické části neodpovídá stanovenému rozsahu.

Teoretická část (4600 – 7000 slov výzkumná práce, 4000 - 6500 slov sociální projekt)

Obsahuje přehled dosavadního zkoumání daného problému, utřídění poznatků, srovnání pojetí různých autorů, vymezení základních pojmů a je teoretickým podkladem pro praktickou část práce. Její nedílnou součástí je vlastní reflexe předkládaných teorií. **Měla by obsahovat jen ty informace, které se týkají daného tématu a jednoznačně směřují k naplnění cíle práce,** poznatky by na sebe měly logicky navazovat a komplexně pojmut daný problém.

Poslední kapitolou teoretické části je vždy **shrnutí**, ve kterém autor/ka uvede hlavní informace či poznatky z teoretické části, které budou východiskem pro zpracování výzkumu nebo sociálního projektu.

Praktická část (6 100 – 8 800 slov výzkumná práce, 4200-8800 slov sociální projekt)

Měla by být obsáhlejší než část teoretická, neboť zde dochází k analýze a aplikaci výsledků vlastního výzkumu či k prezentaci projektu.

U VÝZKUMNÉ PRÁCE je členěna podle charakteru práce na metodologickou a analytickou část.

Metodologie obsahuje:

1. Vymezení cíle a úkolů výzkumu

- Cíl a výzkumné otázky jsou jasně formulovány a ukotveny již v úvodu práce.
- Cíl odpovídá povaze zkoumaného problému a je v souladu s kvalitativním přístupem.
- Je zřejmé, jaké poznání má výzkum přinést a proč je téma relevantní pro obor sociální práce.
- Výzkumné otázky jsou přiměřeně široké, otevřené.

2. Volba a odůvodnění metodologie

- Zvolená metodologie je zdůvodněna s ohledem na cíl práce.
- Je popsána pozice výzkumníka, jeho reflexe a vliv na průběh výzkumu (reflexivita)

3. Dílčí otázky, předpoklady a konceptualizace

- Klíčové pojmy jsou jasně definovány, teoreticky ukotveny a vzájemně propojeny.
- Vysvětluje, jak rozumí hlavním konceptům (např. chudoba, zranitelnost, pomoc, důvěra apod.).
- Konceptualizace navazuje na teoretickou část a tvoří základ pro volbu nástrojů a interpretaci dat

4. Popis cílové a zkoumané populace

- Je jasně určeno, koho se výzkum týká (cílová populace) a kdo tvoří reálný výzkumný soubor.

- Uvádí relevantní charakteristiky komunikačních partnerů (věk, pohlaví, role, zkušenost apod.).
- Zachovává anonymitu komunikačních partnerů a etické zásady.

5. Konstrukce vzorku

- Je zřejmý způsob výběru komunikačních partnerů.
- Proces výběru je popsán transparentně a srozumitelně.

6. Nástroj sběru dat

- Je jasně popsán použitý nástroj sběru dat.
- Autor/autorka objasňuje proces tvorby nástroje (např. vznik otázek, pilotáž atd.).
- Je popsán způsob zaznamenávání a uchování dat.

7. Popis vlastního zkoumání

- Je přehledně popsán průběh výzkumu – časové rozvržení, průběh rozhovorů, prostředí, způsoby komunikace.
- Jsou uvedeny podmínky realizace výzkumu (např. přístup do terénu, bariéry, limity).
- Autor/ka reflektuje, jak jeho přítomnost mohla ovlivnit průběh a výpovědi komunikačních partnerů.
- Popis je transparentní a umožňuje ověřitelnost.

8. Etika výzkumu

- Reflektuje možná etická dilemata spojená s tématem, metodou a interakcí s účastníky.
- Je doložen informovaný souhlas, anonymita a dobrovolnost účasti.
- Výzkumník popisuje, jak chránil citlivá data a respektoval důstojnost účastníků.
- Součástí je etická sebereflexe – uvědomění si vlastní role a vztahu ke komunikačním partnerům.

Analýza a interpretace výsledků je stěžejní částí analýzy výzkumu, proto by jí měla být věnována zvláštní pozornost. Kvalita zpracování analýzy je mnohdy určující pro celkovou kvalitu práce.

1. Popis postupu analýzy dat

- Analytický proces je přehledně popsán a logicky uspořádan.
- Uvádí, jakým způsobem probíhalo kódování, kategorizace a interpretace dat.
- Je vysvětlen postup práce s texty, nahrávkami nebo přepisy rozhovorů.
- Analýza je prováděna v souladu se zvolenou metodologií.

2. Transparentnost a systematičnost analýzy

- Je zřejmé, jak výzkumník postupoval od dat k závěrům.

- V textu jsou uvedeny konkrétní příklady výpovědí komunikačních partnerů, které podporují vzniklé kategorie či témata.
- Postup je transparentní a reprodukovatelný (jiný badatel by měl pochopit, jak byla data zpracována).

3. Logika a hloubka interpretace

- Prostřednictvím interpretace hledá významy, vztahy a souvislosti.
- Text odpovídá cíli a výzkumným otázkám.

4. Propojení s teoretickým rámcem

- Interpretace vychází z teoretických východisek a odborné literatury.
- Formuluje nové poznatky, předpoklady nebo typologie, které rozšiřují poznání v dané oblasti.

5. Reflexe limitů a důvěryhodnost závěrů

- Reflektuje možné limity analýzy (např. subjektivitu, rozsah dat, omezený vzorek).
- Závěry nejsou přehnaně zobecňující.

6. Přehlednost a srozumitelnost prezentace výsledků

- Výsledky jsou přehledně strukturovány (např. podle kategorií, témat, případů).
- Citace a výpovědi účastníků jsou smysluplně integrovány do textu.
- Grafické nebo tabulkové zpracování (pokud je použito) podporuje porozumění analýze.
- Text je srozumitelný, čtenářsky přístupný a přiměřeně odborný.

7. Etika a reflexe interpretace

- Autor zachovává anonymitu a citlivost při práci s výpověďmi.
- Je zřejmé, že zpracování a prezentace dat probíhá s respektem ke komunikačním partnerům.

U SOCIÁLNÍHO PROJEKTU je praktická část rozdělena na přípravnou, realizační a hodnotící fázi projektu – viz. Kapitola 3.2 Sociální projekt.

Závěr a diskuse⁶ (800 – 1 000 slov)

⁶ Porovnání vlastních výsledků s výsledky v literatuře, upozornění na chyby a nedostatky vlastní práce, návrhy na další uplatnění práce.

V závěru student/studentka reflektuje naplnění cílů práce a odpovídá na poznávací cíl, na základní výzkumnou otázku, potvrzuje nebo vyvrací hypotézy (kvantitativní výzkum) či vysvětluje, jak jeho práce přispívá k stávající teorii (kvalitativní výzkum).

Kritická reflexe (max. 300 slov)⁷

Cílem kritické reflexe je poskytnout studující prostor pro reflexi vlastní práce. Student/studentka zhodnotí limity své práce a vysvětluje, proč k případným chybám došlo a jak je možné se jim vyhnout. Součástí může být i rozbor etických problémů a dilemat, kterých se tato práce dotýká.

Resumé (200-300 slov)

Je shrnutí obsahu práce v českém a anglickém jazyce. Resumé má stručně vystihnout stanovené cíle a závěry práce.

Na konci resumé student vymezí 3 až 5 klíčových slov práce jak v českém, tak v anglickém jazyce. Klíčová slova mají dobře vystihnout obsah AP.

Příklad:

Název práce: Svépomocné a podpůrné skupiny v České republice

Klíčová slova: svépomocné skupiny, podpůrné skupiny, sociální práce, Česká republika

Index (jmenný rejstřík)

Součástí AP musí být index (jmenný rejstřík), který se umísťuje před seznam literatury. V abecedním pořádku se zde seřadí všichni autoři, o kterých se studující v práci zmínil/a a zároveň uvede čísla stran své práce, na kterých se jejich jména nacházejí. Jméno každého autora v indexu zaznívá pouze jednou, i když je použito více jeho publikací. Každý autor je uveden zvlášť, i kdyby se jednalo o spoluautory. Žádný autor zmíněný v textu AP nesmí být opomenut.

Příklad: viz příloha č. 4

Seznam tabulek, seznam grafů, seznam obrázků – jsou-li součástí předkládaného textu. Viz příloha č. 9.

⁷ Kritická reflexe a následné části práce se nepočítají do celkového rozsahu práce.

Seznam literatury⁸

Řadí se v závěru práce za výše uvedený index-před případné přílohy. Tento seznam bude abecedně seřazen podle příjmení autorů.

Součástí seznamu literatury se uvádí také internetové zdroje. Za relevantní internetové zdroje se považují zejména akademické časopisy zveřejňované na internetu, oficiální stránky úřadů a dalších organizací, datové soubory se statistickými daty apod⁹. V seznamu se jako první se uvádí ty, u nichž lze identifikovat autora, název příspěvku, popř. rok publikace (jedná se zejména o akademické časopisy zveřejňované na internetu). Tyto se řadí abecedně podle příjmení autorů stejně jako zdroje literární. Pod nimi se uvádí internetové zdroje, u nichž nelze identifikovat potřebné náležitosti (běžné webové stránky).

Přílohy

Každá příloha je nadepsaná, očíslovaná, s odkazem na stranu textu, k níž patří. Řazení příloh odpovídá sledu textu. Grafy jsou naprosto srozumitelné, s vysvětlující legendou. U převzatých grafů a tabulek je třeba uvést zdroj (přímo pod grafem/tabulkou – uvádí se písmem v.10). U dokumentů nebo fotografií je nutné uvést i jejich původ, tj. umístění originálů (např. odkaz na příslušnou webovou adresu).

Ke každé výzkumné práci musí být přiložen nástroj sběru dat, tj. scénář rozhovoru a dva úplné přepisy rozhovorů.

U sociálního projektu je v přílohách dokumentace k realizaci projektu (fotodokumentace apod.), pokud už nebyla uvedena v praktické části práce.

Pokud studující v praktické části své práce zmiňuje konkrétní organizace, ve které byl výzkum či projekt realizován, je součástí příloh souhlas vedení organizace s realizací výzkumu/projektu a uvedením jejího názvu v AP (viz. kapitola 2.1.).

5 PRÁCE SE ZDROJI

Každá práce předpokládá shromáždění a zpracování zdrojů informací. Tyto zdroje musí být v AP uvedeny podle platné normy ČSN ISO 690 (01 0197), která obsahuje názvosloví, druhy citací, umístění citací, uvádění jednotlivých údajů v citacích, dodatky k normě, schémata a příklady. **Zdroje je přípustné pouze pro potřeby práce zkrátit, ale tak aby bibliografická citace poskytovala všechny potřebné údaje k identifikaci pramenů.** Při jakékoliv nejasnosti

⁸ Konkrétní pokyny pro zpracování bibliografických údajů viz. kapitola 3.

⁹ Za nepřípustné se považují internetové stránky jako např. www.novinky.cz, www.aktualne.cz, www.seminarky.cz, různé blogy a diskuse apod.

doporučujeme využít dokument s názvem: **Bibliografické odkazy a citace dokumentů** – dostupné na internetové adrese: <https://www.citace.com/CSN-ISO-690>. Na tento požadavek je nutno pamatovat již při shromažďování bibliografických zdrojů a zaznamenat si všechny potřebné údaje.

5.1 Formy bibliografické citace – do závěrečného seznamu literatury

Základní citace knihy:

Tvůrce (PŘÍJMENÍ, Jméno). Název. Vydání (pokud je jiné, než první). Edice (jen pokud je to zvláštní edice). Místo: vydavatel, rok vydání. ISBN.

Do pěti autorů píšeme všechny a oddělujeme čárkou, nad pět autorů uvádíme prvních pět autorů a zbytek nahradíme zkratkou „et al.“. Pokud přímo na přebalu knihy je uveden autor/autoři a pak zkratka „a kol.“, můžeme ponechat v tomto znění.

Příklad:

MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 788073673314.

ŠANDEROVÁ, Jadwiga a MILTOVÁ, Alena. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Studijní texty. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007. ISBN 9788086429403.

Elektronická kniha:

Tvůrce. Název. Online. Vydání (jen jiné než první). Edice. Místo: vydavatel, rok vydání. Datum úprav, revize (je-li uvedeno). ISBN. Dostupné z: trvalý identifikátor DOI nebo URL. [Datum citace].

Příklad:

FISCHER, Ondřej. *Profesionalita, ctnosti a etika povolání*. Online, PDF. Praha: Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-4907-8. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/profesionalita-ctnosti-a-etika-povolani-10520/>. [cit. 2023-03-17].

HOLUB, Martin; MERTL, Jan; MILLIONOVÁ, Pavlína; ŠLAPÁK, Milan; VOSTATEK, Jaroslav et al. *Typologie sociálních dávek a událostí v pojistném a nepojistném systému sociálního zabezpečení z hlediska vhodnosti a efektivity*. Online. Praha: VÚPSV, 2019. Dostupné z: https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_465.pdf. [cit. 2023-05-10].

Základní citace časopisu:

Tvůrce. Název článku. *Název časopisu*. Datum vydání (je-li uvedeno), ročník, číslo, strany. ISSN.

(u zahraniční verze místo „roč., č.“ píšeme „vol., no.“)

Příklad:

HRONOVÁ, Markéta. Více gymnázií, méně učilišť. Budoucnost je ve všeobecném vzdělávání, míní experti. *Hospodářské noviny*. 13. března 2023, roč. LXVII, č. 51, s. 5. ISSN 0862-9587.

NETTO, Gina; HUDSON, Maria; NOON, Mike; SOSENKO, Filip; PHILOMENA, Lima de et al. Migration, Ethnicity and Progression from Low-Paid Work: Implications for Skills Policy. *Social Policy & Society*. 2015, vol. 14, no. 4, s. 509-522.

Články z elektronických časopisů

Tvůrce. Název článku. Online. *Název časopisu*. Datum vydání, vydavatel, ročník, číslo, strany. ISSN (je-li uvedeno). Dostupné z: trvalý identifikátor DOI nebo URL. [Datum citace].

Příklad:

FROMBERGEROVÁ, Anna a PAVLAS MARTANOVÁ, Veronika. Podpůrná opatření ve vzdělávání – vliv navýšení časové dotace na výkon žáků se specifickými poruchami učení. Online. *E-psychologie*. 2022, roč. 16, č. 4, s. 27–42. Dostupné z: <https://doi.org/10.29364/epsy.454>. [cit. 2023-02-20].

Citace statě ze sborníků

Tvůrce (PŘÍJMENÍ, Jméno). Název příspěvku/kapitoly ve sborníku. In: Tvůrce/editor (PŘÍJMENÍ, Jméno). *Název sborníku*. Vydání (pokud je jiné, než první). Edice (jen pokud je to zvláštní edice). Místo: vydavatel, rok vydání. Strany příspěvku. ISBN.

Příklad:

ŠMAJS, Josef. Práce – téma k zamyšlení. In: BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002, s. 27-48. ISBN 80-247-9006-8.

Citace seriálové publikace

(tj. pravidelně vycházející publikace – např. ročenky, výroční zprávy ad.)

Název, údaje o vydávání (pokud jsou uvedeny: čísla / data – číslo svazku apod.), místo vydání: vydavatel, rok vydání. ISBN nebo ISSN (pokud je uvedeno)

Příklad:

Listy sociální práce: informační a odborný časopis (nejen) pro sociální pracovníky. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky, 2013-. ISSN 2336-2332.

Zpravodaj Českého statistického úřadu. Praha: Český statistický úřad, 2010. ISSN 1210-6550.

Webová stránka, webový příspěvek

Tvůrce. *Název sídla*. Online. Vydání, verze. Datum zveřejnění/úprav/revize. Dostupné z: webová adresa. [Datum citování].

Příklad:

MASARYKOVA UNIVERZITA. *Masarykova univerzita*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://muni.cz>. [cit. 2023-03-13].

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. Online. ©2006. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>. [cit. 2024-08-24].

Webový příspěvek (stránka na portálu)

Tvůrce. *Název stránky*. Online. Vydání, verze (je-li uvedeno). Název sídla. Datum zveřejnění/úprav/revize. Dostupnost. [Datum citování].

Příklad:

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH V CÍ [MPSV]. *Pomoc v hmotné nouzi*. Online. Aktual. 5. ledna 2023. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>. [cit. 2023-03-15].

Zákony

Autor (jurisdikce). Číslo a název zákona. In: Sbírka. Datum vydání, částka, rozsah stran. (nebo odkaz na publikaci úplné znění zákona – uvedeme stejně jako knihu, nebo odkaz na webovou stránku např. www.zakonyprolidi.cz) – viz. Příklady

Příklad:

ČESKO. Zákon č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění

dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419.

Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií. In: *Energetika*, s. 283-306. ÚZ, č. 1292. Ostrava: Sagit, 2019. ISBN 978-80-7488-325-5.

ČESKO. *Zákon 257/2001, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)*. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010-2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257>. [cit. 2024-03-14].

Norma **ČSN ISO 690: 2022** dále uvádí příklady citací diplomových prací, částí monografií, článků v denním tisku, rozhovorů v TV aj.

Odkazy na studijní prameny v textu – tedy použití v textu

V absolventské práci může student/studentka použít dva druhy odkazů:

1. Citaci

Citace je přesným (doslovným) přepisem myšlenek jiného autora, píše se tedy do uvozovek a v samotném odkazu na citaci se definuje autor, rok vydání díla a číslo stránky, ze které je citováno.

Odkaz na citaci lze umístit:

- na konci textu

Příklad: „Nejobjektivnějším, i když pracným způsobem získání informací je rozbor magnetofonového záznamu vyučovací hodiny“ (Hrabal, 1998:113).

„Sociální práce je...“ (www.mpsv.cz)

- v textu

Příklad: Hrabal (1998:113) píše: „Nejobjektivnějším, i když pracným způsobem získání informací je rozbor magnetofonového záznamu vyučovací hodiny.“

2. Parafrázi

Vlastní převyprávěnou neboli **parafrázovanou** citaci uvozovkami neoddělujeme, odkaz na ni obsahuje příjmení autora a rok vydání díla (nikoliv stránku jako u přesné citace). Existuje několik možností, jak uvést parafrázi.

Odkaz v textu

Příklad: Podle Potůčka (1998) je součástí sociální politiky...

Sociální práce je... (www.mpsv.cz)

Odkaz za textem

Příklad: Součástí sociální politiky je také sociální pojištění, které řeší sociální situace, na které se může člověk předem připravit (Potůček, 1998).

V této souvislosti se nabízí ještě jedna otázka: Proč vůbec citovat? Odpověď je velmi lapidární. **Protože použít cizí myšlenky, a neocitovat, je krádež!**

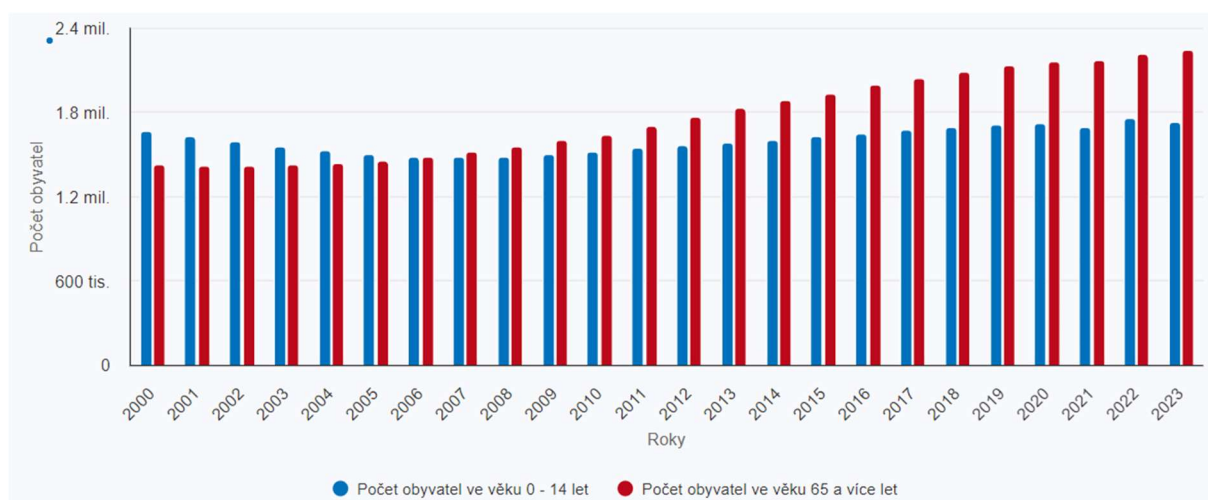
Formát tabulek a grafů

Součástí AP bývají **tabulky i grafy**. Patří do textu nebo do příloh? Doporučujeme následující: Souvisí-li tabulka nebo graf přímo s textem, je dobré je umístit přímo do textu (z důvodů orientace čtenáře). Získá-li student/studentka materiál, který přímo s textem nesouvisí, ale slouží k dokreslení řešeného problému, je lépe ho umístit do příloh (aby nerušil plynulost textu).

Tabulky a grafy musí být očíslovány a označeny názvem a jejich seznam musí být uveden za obsahem na začátku práce! U převzatých tabulek a grafů je vždy uveden pramen, který se uvádí pod tabulkou/grafem/obrázkem a má stejnou podobu, jako bibliografické citace – tedy autor, rok: strana (u internetového zdroje uvedeme autora, rok a webovou adresu v plném znění).

Příklad:

Graf č. 6: Vývoj počtu obyvatel podle věkových skupin

Zdroj: Český statistický úřad, 2024 (Dostupné z: <https://csu.gov.cz/seniori?pocet=10&start=0&skupiny=31&razeni=-datumVydani>)

Zkratky

Užívání **zkratek** v textu musí být vysvětleno buď u prvního odkazu – například: Absolventská práce (dále jen AP) - nebo ve zvláštním seznamu zkratek.

6 VNĚJŠÍ ÚPRAVA AP

Na **obalu** neboli deskách, bude vytištěná hlavička školy (Obchodní akademie a vyšší odborná škola Brno, Kotlářská, příspěvková organizace), Absolventská práce (uprostřed stránky), místo, rok (levý dolní roh) a jméno a příjmení studenta/studentky (pravý dolní roh) (viz příloha č.1a).

Mezi obalem práce a úvodní stránkou je vložen prázdný list. Úvodní stránka obsahuje kromě hlavičky (Obchodní akademie a vyšší odborná škola Brno, Kotlářská, příspěvková organizace), vzdělávací program: sociální práce, název práce, autora a vedoucího práce (viz příloha č.1b). Součástí práce je dále čestné prohlášení a souhlas s půjčováním práce s vlastnoručním podpisem (příloha č. 2), popřípadě poděkování.

Stránky se číslují od první strany knižního bloku. **Samotné číslo stránky je vytištěno- až v místě, kde začíná skutečný text AP**, což je Úvod. Znamená to, že první čtyři strany (čestné prohlášení, souhlas s půjčováním AP, poděkování, obsah...) budou bez viditelného číselného označení strany, teprve na stránce Úvod bude číslo strany 5. Na internetu je k dispozici dostatečná nabídka podrobných postupů, jak nastavit stránkování a tuto operaci provést.

Práce musí být úhledná, psaná na **počítači** ve **formátu A4 na výšku**. V práci nesmí být **překlepy** nebo **gramatické chyby**! AP je odevzdávána v termínu dle Harmonogramu školního roku **ve dvou výtiscích, z nichž jeden je vždy vázán v pevné vazbě a druhý může být ve vazbě kroužkové či termovazbě**. Kromě tištěné formy musí být absolventská práce také **vložena v elektronické podobě** nejpozději v den odevzdání AP do odevzdávný na webu Theses.cz název souboru = název práce (max. 7 prvních slov názvu). Elektronická forma v uložišti musí mít podobu kompletního souboru s celou AP – odpovídající tištěné verzi.

Technické zpracování AP

- **Řádkování 1,5.**
- **Počet řádků na stránce: 30-32**
- **Velikost písma základního textu 12, typ písma Times New Roman.**
- **Zarovnání do bloku**
- **Odstavce** začínají hned na kraji řádku (bez odsazení), mezi odstavci se jeden řádek vynechává
- Je nutno dbát na **okraje**-zejména kvůli vazbě:

od levého 3,5 cm.

od pravého okraje 2,5 cm.

od horního okraje 3 cm.

od dolního okraje 4 cm.

Papír se popisuje pouze z jedné strany. Stránky se číslují zpravidla **uprostřed**. Stránky se číslují od první strany knižního bloku. **Samotné číslo stránky je vytištěno až v místě, kde začíná skutečný text AP**, což je Úvod.

Hlavní kapitoly se začínají psát na nové stránce, nadpisy na samostatných řádcích. **Názvy kapitol, podkapitol a pododdílů se graficky odlišují** (velikostí písma, proloženě, tučně aj.) a oddělují mezerami. Pro číslování kapitol používáme desetinné třídění (viz příklad)

Pod hlavními tituly vynecháváme obvykle 2 řádky, u podtitulů 1řádek (použití je individuální, důležitá je přehlednost).

Příklad: (doporučujeme použít formátování Wordu, které nemusí přesně odpovídat tomuto příkladu, záleží vždy na nastavení vašeho PC):

2 TESTOVÁNÍ RŮZNÝCH PROGRAMŮ

2.1 Psychologické aspekty testování

2. 1. 1 Subjektivní bariéry při hodnocení

V celém textu dodržujte **jednotnou grafickou úpravu**, tj. zavedená volba písmen, mezery mezi textem a způsob psaní (hustě, proloženě, podtrhávání).

7 PŘÍPRAVA NA OBHAJOBU

Začíná představením vlastní práce, kterou má student/studentka **připravenou v podobě PowerPointové prezentace**, a to v konfrontaci s pohledem hodnotitelů. Po krátkém představení práce a jejích výsledků jsou přečteny posudky hodnotitelů-nejprve posudek vedoucího práce a následně oponenta. Poté student/studentka dostává prostor, aby reagoval/a na vznesené výtky a otázky.

Doporučujeme se na obhajobu připravit písemnou formou, nikoliv však doslovně, protože takto připravený text svádí k doslovnému přečtení. Je lepší si poznamenat základní myšlenky a zformulovat pouze složitější myšlenkové procesy. Délka prezentace je max. 7 minut.

V prezentaci se studující zaměří především na tyto aspekty:

- co bylo problémem práce a proč si zvolil právě tento problém
- jaké je teoretické ukotvení problému
- jaké metodologické postupy použil/a při řešení problému
- s jakými potížemi se při řešení úkolu setkal/a
- k jakým závěrům dospěl/a a jak je hodnotí

Rovněž je vhodné připravit se na připomínky oponentů a rozdělit si je následujícím způsobem:

- na ty, které je třeba přijmout
- na ty, které je možno obhájit, vysvětlit, doplnit
- na ty, které je možno odůvodněně odmítnout

8 AUTORSKÉ PRÁVO

Originál AP v knižní vazbě a AP v elektronické formě je majetkem OA a VOŠ Brno, Kotleářská, příspěvkové organizace, která práci zadala a zároveň je zde i archivována.

9 PŘÍLOHY

1. 1a-Úvodní strana (desky), 1b – Úvodní strana (první list AP), 1c-zadávací list
2. Prohlášení
3. Obsah
4. Index
5. Seznam literatury
6. Seznam tabulek
7. Seznam příloh
8. Ukázka zpracování tabulky

Příloha č. 1a

Obchodní akademie a vyšší odborná škola Brno, Kotlářská, příspěvková organizace

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

Brno 2027

Jana Nováková

Příloha č. 1b

Obchodní akademie a vyšší odborná škola Brno, Kotlářská, příspěvková organizace

Vzdělávací program: Sociální práce

Úskalí terénní krizové intervence

Vypracovala: Jana Nováková

Vedoucí absolventské práce: PhDr. Alexandra Novotná

ZADÁNÍ ABSOLVENTSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta/ky	XX
Vzdělávací program	75-32-N/01 Sociální práce
Studijní skupina	3. SPA
Školní rok	2026/2027

Ve smyslu § 102 zákona 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění a § 6a vyhlášky č. 10/2005 Sb. o vyšším odborném vzdělávání v platném znění, Vám ukládám zpracovat absolventskou práci na téma

XX

Rozsah práce	výzkumná práce (12 000-17 500 slov) sociální projekt (9 500-16 000 slov)
Rozsah příloh	dle potřeby
Vedoucí absolventské práce	XX
Datum zadání absolventské práce	14.9. 2026
Datum odevzdání absolventské práce	30.4.2027
Počet vyhotovení absolventské práce	2 knižní vazby, digitální verze vložení do systém Theses, verzi ve formátu Word vedoucí studijní skupiny

Povinností studenta/ky je samostatně zpracovat zadané téma, průběžně konzultovat cíl a obsah práce s vedoucím absolventské práce a dodržet požadavky stanovené v dokumentu Pokyny pro psaní absolventské práce pro vzdělávací program Sociální práce pro školní rok 2025/2026.

Ing. Mgr. Lukáš Zouhar
ředitel školy

Příloha č.2

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracoval/vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje jsem uvedl/uvedla v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s možností využití této práce pro studijní účely OA a VOŠ Brno, Kotlářská, p.o. s odkazem na zdroj informace v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

V Brně dne

.....

Příloha č. 3

Obsah

(Způsob číslování obsahu je na volbě studenta/studentky)

ÚVOD	3
1 VYMEZENÍ TERÉNNÍ KRIZOVÉ PRÁCE	5
1.1. Terénní krizová práce	7
1.2. Psychosociální krizová práce	9
1.2. 1. Historie psychosociální pomoci	10
1.3. Organizace TKS a TKP	11
1.4. Financování TKP	13
2 DRUHY UDÁLOSTÍ	15
2.1. Náročné situace v životech jedinců	15
2. 1. 1. Časový průběh reakce na traumatizující událost	17
2. 2. Hromadná neštěstí	18
2. 2. 1. Úkoly pracovníka při katastrofě	18
3 OBĚŤ, UŽIVATEL ČI ČLOVĚK ZASAŽENÝ UDÁLOSTÍ	19
3. 1. Věkové skupiny	20
3. 2. Výrazně zasažení přeživší a jejich rodiny	21
3. 3. Kulturní, etnické a rasové skupiny	22
4 PRACOVNÍCI TERÉNNÍ KRIZOVÉ PRÁCE	24
4. 1. Sociální pracovník v TKP	30
4. 2. Dobrovolník v TKP	31
4. 3. Rizika terénu pro pracovníky TKP	33
4. 3. 1. Krize krizového pracovníka	35
4. 3. 2. Etická dilemata při práci v terénu	36

5 TRENDY PSYCHOSOCIÁLNÍ POMOCI VE SVĚTĚ	37
5. 1. Federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce	38
6 METODOLOGIE VÝZKUMU	39
6. 1. Cíl výzkumu	40
6. 2. Výzkumná otázka	40
6. 3. Volba metodologie	40
6. 4. Konceptualizace	41
6. 5. Nástroj sběru dat	43
6. 6. Výběr výzkumného vzorku	45
6. 7. Výzkumný vzorek	45
6. 8. Místní a časový rámec rozhovoru	46
7 Analýza a interpretace dat	48
7. 1. Zkušenosti	50
7. 2. Organizace	51
7. 3. Spolupráce	53
7. 4. Financování	54
7. 5. Pracovník	55
7. 6. Metodika	57
7. 7. Klient	58
7. 8. Událost	60
7. 9. Čas	61
7. 10. Vybavení	63
8 HODNOCENÍ VÝZKUMU	64
ZÁVĚR A DISKUZE	67
KRITICKÁ REFLEXE	68

RESUME	70
SUMMARY	71
INDEX	72
SEZNAM LITERATURY	73
Knižní	73
Právní předpisy	74
Časopisecké	75
Internetové	76
SEZNAM PŘÍLOH	78
Scénář rozhovoru	79
Doslovný přepis rozhovoru s KP05	80
Doslovný přepis rozhovoru s KP08	82
Statistika TKS DCH Plzeň za rok 2010	85

Příloha č. 4

Index

ARNOLDOVÁ	9,53,97
BALDOCK	23,24,48,49
BERMARK	34
BJALKOVSKI	10,13,14,28,30,33,35,38,39,41
BRUTHANSOVÁ	36,39,40,43
DISMAN	77
EVERS	23, 24, 48,49
FRUHBAUER	10,13,14,28,30,33,35,38,39,41
FUCHSOVÁ	57,58,59
HENDL	66,76,101
JOHNSON	47
KALVACH	15,16
KUBALČÍKOVÁ	16,20,32,36,52,55
LIPNER	59
MÍLKOVÁ	56,57
MUSIL	19,20,22,26,28,36,44,45,46
PACOVSKÝ	14
PIETERS	12,13
POTŮČEK	11,17,21,22,52,55
RABUŠIC	15,44
RADIČOVÁ	52
SIROVÁTKA	12,13,44
TOMEŠ	10,53,61
VAŠEČKA	56,57
VEČEŘA	21,28
ŽIŽKOVÁ	16,19,27

Příloha č. 5

Seznam literatury

Tištěné zdroje

BAŠTECKÁ, Bohumila, a kol. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0708-X.

BAŠTECKÁ, Bohumila, a kol. *Standardy psychosociální krizové pomoci a spolupráce zaměřené na průběh a výsledek*. Praha: MV- GR HZS, 2010. ISBN 978-80-86640-51-8.

ČERNÁ, Dominika. Úvod do terénní sociální práce. In: JANOUŠKOVÁ, Klára, NEDĚLNÍKOVÁ Dana kol. *Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků*. Ostrava: Ostravská Univerzita, 2009. s. 25-48. ISBN 978-80-7368-504-1.

DEWOLFE, Deborah J. *Psychosociální odpověď na kolektivní násilí a terorismus, terénní průvodce*. Praha: MV-GR HZS, 2010. ISBN 978-80-86640-52-5.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

JANOUŠKOVÁ, Klára, Dana NEDĚLNÍKOVÁ a kol. *Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků*. Ostrava: Ostravská Univerzita, 2009. ISBN 978-80-7368-504-1

KUBALČÍKOVÁ, Kateřina. Role uživatele a zjišťování potřeb v procesu komunitního plánování sociálních služeb. *Sociální práce/Sociální práce*, 2009, roč. 9, č. 1, s. 85 – 96. ISSN 1213-6204.

LUCKÁ, Yvonne. Hromadná neštěstí a jejich zvládání. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 2 vydání. Praha: Portál, 2008. s. 156-178. ISBN 978-80-7367-502-8.

MATOUŠEK, Oldřich, a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 2 vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

NEČASOVÁ, Mirka. Profesionální etika. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vydání. Praha: Portál, 2008, s. 93-116. ISBN 978-80-7367-502-8.

Pozn: Pokud publikace ISBN nemá, píše se ISBN neuvedeno

Internetové zdroje

AINSWORTH, Martha. *ABC's of Internet Therapy*. Online. 1995-2001. Dostupné z: <http://www.metanoia.org/imhs>. [cit. 2024-06-11].

BAŠTECKÁ, Bohumila. *Poradenství v pomáhajících profesích*. Online. Brno: Modrá linka, 2008. Dostupné z: http://www.modralinka.cz/files/Poradenstvi_v_pomahajicich_profesich.pdf. [cit. 2024-05-25].

HAKL, Emil a FLEYBERKOVÁ, Klára. *Pracanti: Emil Hakl*. Online, podcast. In: HOSTCAST. 16. 2. 2023, 26:00. Dostupné z: <https://open.spotify.com/episode/2TW0ipESmR9eMdg1na3mzv>. [cit. 2023-03-12].

HORSKÁ, Bohuslava a PTÁČEK, Ladislav. *Proč ne chatu, proč ano internetové telefonii. Nezkrácený příspěvek v Psychologii DNES č. 12/2008*. Online. 2008. Dostupné z: <http://www.modralinka.cz/?page=publikace&publication=procnechatu>. [cit. 2024-02-01].

KLINIKA ADIKTOLOGIE. *Svépomocné internetové stránky pro uživatele alkoholu*. Online. 2009. Dostupný z: <http://www.adiktologie.cz/articles/cz/72/1590/Svepomocne-internetove-stranky-prouzivatele-alkoholu.html?acc=enb>. [cit. 2024-10-12].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Pomoc v hmotné nouzi*. Online. Aktual. 5. ledna 2023. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>. [cit. 2023-03-15].

Právní normy

Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodové pojištění. Online. In: E-sbírka, 2024. Dostupné z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/1995/284/2024-01-1?f=Vyhl%C3%A1%C5%A1ka%20Ministerstva%20pr%C3%A1ce%20a%20soci%C3%A1ln%C3%ADch%20v%C4%9Bc%C3%AD&zalozka=text>. [cit. 2024-04-30].

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Online. In: Zákony pro lidi, 2010-2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>. [cit. 2024-03-15].

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Rodinné právo: Ochrana dětí: zásadní změny zákona o sociálně-právní ochraně dětí ; Registrované partnerství : redakční uzávěrka 19.8.2024. ÚZ : úplné znění*. Ostrava: Sagit, 2024. ISBN 978-80-7488-647-8.

Využití AI

V práci bylo využito Chat GPT 4 na:

- návrh struktury teoretické části práce. Prompt: „Pro účely závěrečné práce na vyšší odborné škole v oboru sociální práce navrhni strukturu práce na téma *Psychosociální terénní krizová práce – její specifika a úskalí*.“
- překlad z anglického jazyka textu (Ainsworth, 2011). Prompt: „Přelož následující text do českého jazyka“

Dále byla využita aplikace Midjourney na vygenerování ilustrativního obrázku v kapitole 6. Prompt: „Vytvoř realistický vypadající obrázek sociálního pracovníka hovořícího s klientem mužského pohlaví ve středním věku, zobrazené prostředí bude ulice v podzimním období.“

(pozn. Prompty kopírujte přímo z použité aplikace. Pokud jste pro dosažení kýženého výsledku museli použít více verzí promptů, kopírujte jen ten poslední.)

Příloha č. 6

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Tradiční model poskytování sociálních služeb (str. 24)

Tabulka č. 2 Změny v organizaci a financování služeb seniorům (str. 48)

Tabulka č. 3 Porovnání výše průměrné úhrady na výši průměrných výdajů u jednotlivých typů služeb pro seniory v r. 1999 (str. 58)

Tabulka č. 4 Struktura výdajů na sociální v r.1999 (v mil. Kč) (str. 60)

Tabulka č. 5 Pečovatelská služba-ukazatele z let 1990-1999 (str. 63)

Tabulka č. 6 Zařízení sociální péče pro seniory-ukazatele z let 1990-1999 (str. 65)

Příloha č. 7

Seznam příloh

Příloha č. 1 Fotografie a mapa Nechanicka (str. 47)

Příloha č. 2 Fotografie Domova pro seniory (str. 48)

Příloha č. 3 Stať (str. 49)

Příloha č. 8

Ukázka zpracování tabulek

Přejatá tabulka

Tabulka č.1: Rodinný stav matek nemanželských dětí v Brně 1986

Rodinný stav	absolutní četnost	%
Svobodná	262	70,3
Rozvedená	100	26,8
Vdova	11	2,9
CELKEM	373	100

Zdroj: Možný (1990: 28)

Vlastní tabulka

Tabulka č.2: Počet dětí, které mají svobodné respondentky v době vyplňování dotazníku

	nikdy neprovdané		ovdovělé		rozvedené	
	abs. čet.	%	abs. čet.	%	abs. čet.	%
žádné dítě	91	14,9	2	7,4	14	11,7
1 dítě	30	4,9	1	3,7	50	41,7
2 děti	3	0,5	1	3,7	24	20
3 dětí	2	0,3	1	3,7	7	5,8
4 a více	227	37,3	19	70,4	9	7,5
neuvedeno	256	42	3	11,1	16	13,3
CELKEM	609	100	27	100	120	100

Materiál zpracovaly: Mgr.Alena Krausová
Mgr.Lucie Tábořská

Ing. Mgr. Lukáš Zouhar, v.r,
ředitel školy